

3. Aconseguir la millora de la qualitat de vida als barris i ciutats de Catalunya

Una societat cohesionada necessita polítiques que no permetin, en els pobles i les ciutats on desenvolupa bona part de la seva activitat, el sorgiment de grans diferències quant als nivells de qualitat de vida que ocasionin un trencament. En aquest sentit, invertir, en col·laboració amb l'ajuntament, en aquestes polítiques de cohesió i de creixement ordenat i equilibrat de les ciutats és bàsic.

3.1 El Pla de millora de barris

i) La Llei de barris

La Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial, respon a una de les prioritats del Govern de Catalunya: la rehabilitació integral de barris per millorar les condicions dels ciutadans residents en aquestes àrees. La Llei impulsada pel Govern i aprovada pel Parlament de Catalunya el mes de maig de 2004, preveu la creació d'un fons a disposició dels ajuntaments, que servirà per finançar projectes d'intervenció integral que tinguin com a objectiu la millora urbanística social i econòmica de barris que requereixen una atenció especial. Amb aquestes actuacions es persegueix la remodelació dels barris que presenten problemes específics, fomentar el creixement ordenat de les ciutats i la renovació urbana.

Setanta-cinc ajuntaments d'arreu de Catalunya han presentat les seves sol·licituds per optar als ajuts que preveu la Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial l'any 2005. El dia 1 de març el DOGC publicava la resolució per la qual es convocava una segona convocatòria d'ajuts en el marc de l'esmentada Llei i el decret que la desenvolupa.

Els criteris d'avaluació per determinar els barris beneficiaris tenen en compte la problemàtica urbanística i els dèficits d'equipaments i serveis de la zona. També es valoraran les característiques demogràfiques, les problemàtiques socials i econòmiques més patents, com ara la taxa d'atur, el nombre de persones beneficiàries de pensions assistencials o el percentatge de població en risc d'exclusió.

El mes de juliol es van adjudicar, mitjançant la resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques, els ajuts previstos a la segona convocatòria de la Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial a 17 projectes de diferents municipis catalans. Aquests ajuts sumen 99 MEUR en total, que es destinen a cofinançar els projectes seleccionats fins a un 50% del pressupost. Amb les aportacions dels respectius ajuntaments es generarà un volum d'inversió global de 198 MEUR.

El desembre de 2004 es van adjudicar els ajuts de la primera convocatòria a tretze barris de Catalunya. La Generalitat hi va aportar també 99 MEUR. Entre ambdues convocatòries s'han concedit ajuts a 30 barris.

Els projectes seleccionats en la convocatòria d'enguany han estat els següents:

Municipi	Barri	Pressupost en MEUR	Subvenció en MEUR
Barcelona	Poble Sec	17,0	8,5
Berga	Nucli antic	13,1	6,6

Canovelles	Barriada nova	3,0	1,5
Cornellà de Llobregat	Sant Ildefons	16,6	8,3
Figueres	Marca de l'Ham	5,5	2,7
Girona	Santa Eugènia-Can Gibert del Pla	14,6	7,3
Mataró	Cerdanyola	7,5	3,8
Montcada i Reixac	La Ribera	9,7	4,8
Prat de Llobregat	Sant Cosme	11,9	5,9
Ripoll	Barri vell	4,8	2,4
Sabadell	Parc Fluvial Riu Ripoll	18,0	9,0
Sant Boi de Llobregat	Casablanca	13,3	6,7
Santa Perpètua de Mogoda	Can Folguera (1a fase)	5,2	2,6
Solsona	Nucli antic	11,6	5,8
Tarragona	Campclar	15,0	7,5
Tortosa	Nucli antic	18,9	9,4
Vic	Barris sud	12,3	6,2
TOTAL		198	99

Jornada tècnica sobre la gestió de la Llei de barris

El mes de setembre es va celebrar una jornada tècnica sobre la gestió municipal del Programa de millora integral de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial. A la Jornada hi han participat tècnics de l'àrea d'urbanisme dels 30 barris, corresponents a 28 ajuntaments que ja s'han acollit a les dues convocatòries del Programa, per tal de conèixer amb detall els mecanismes administratius que s'han d'aplicar en la gestió d'aquestes ajudes.

Per altra banda, en aquesta Jornada s'ha anunciat que Catalunya ha impulsat la creació d'una associació d'empreses de regions amb programes de rehabilitació urbanes a la qual s'han adherit ja set regions franceses, italianes, poloneses, hongareses i espanyoles per promoure aquest tipus de polítiques a escala europea.

ii) Convenis per al finançament d'obres de rehabilitació

El Departament va signar, el mes de gener, diversos acords amb el Ministeri d'Habitatge per al finançament d'obres de rehabilitació a 2.367 habitatges i edificis d'habitatges situats a les àrees de rehabilitació de Barcelona, Manresa, Terrassa i Lleida.

Aquests acords permetran subvencionar fins a un 30% del cost de la rehabilitació d'habitatges i edificis al nucli antic del districte de Gràcia, al barri del Poble Sec (districte Sants-Montjuïc) i Ciutat Vella, de Barcelona; al centre de Terrassa, al nucli antic de Manresa i al centre històric de Lleida.

El Departament concedirà i gestionarà aquests ajuts, i l'acord amb el Ministeri preveu que tinguin continuïtat el 2005. El Ministeri aportarà 7 MEUR per dur a terme les actuacions.

Actuacions i finançament		Nombre habitatges	Aportació Ministeri
Barcelona	Ciutat Vella	1.000	3.000.000
	Gràcia centre	533	1.596.302
	Poble Sec	181	540.911

Manresa	Nucli antic	221	661.200
Terrassa	Centre	250	747.781
Lleida	Centre històric	182	540.894
TOTAL		2.367	7.087.088

3.2 Fomentar el creixement ordenat de les ciutats

Es pretén garantir l'existència d'una oferta suficient i a preu assequible de sòl residencial que permeti el creixement urbanístic ordenat dels municipis de Catalunya i s'eviti l'estrangulació que la seva manca podria generar.

Per aquesta raó s'està duent a terme el Programa de sòl 2005-2008 que suposarà una inversió global de 2.600 MEUR en la creació de 6.000 hectàrees de sòl residencial i industrial. Pel que fa al sòl residencial, es preveu la promoció de 113 sectors amb capacitat per a 122.000 habitatges dels quals 58.500 seran de protecció oficial.

i) El nou Programa de sòl 2005-2008

El Govern de la Generalitat, mitjançant l'Institut Català del Sòl, està impulsant un potent pla d'activació de sòl residencial i industrial que incidirà de manera efectiva en el desenvolupament econòmic i social de Catalunya els propers anys. Aquest Programa, aprovat pel Govern el mes de març de 2005, suposa un canvi en la concepció de la intervenció dels poders públics en la creació de nou sòl per a usos industrials i residencials i en la dinàmica d'ocupació del sòl.

El nou model d'urbanització es caracteritza per la seva sostenibilitat ambiental, l'eficiència funcional i la equitat social. Els 3 reptes principals són :

- Davant la dispersió de la urbanització sobre el territori, compactat. Aposta clara per als creixements en continuïtat.
- Davant la creixent especialització funcional dels llocs, complexitat. Aposta per la diversitat i la mixticitat de funcions en cada barri.
- Davant del risc de segregació dels grups socials sobre l'espai, cohesió, propugnant el valor de la convivència i afavorint la redistribució i la igualtat d'oportunitats.

El Programa de sòl 2005-2008 se centra en el compliment de dues de les prioritats del Govern. Per una banda, impulsar i promoure l'habitatge de protecció pública, tant en la modalitat especial, com en la general i la concertada. Per l'altra banda, cobrir la demanda de sòl industrial per potenciar la competitivitat del país i modular la oferta de manera que es contribueixi al seu equilibri territorial.

El Programa 2005-2008 preveu la urbanització d'un total de 6.000 hectàrees de les quals 2.400 hectàrees seran per a usos residencial i 3.600 hectàrees per a usos industrials. La inversió global prevista per al seu desenvolupament és de 2.658 M €.

En el sòl per a habitatges, el Govern desenvolupa 113 actuacions estratègiques o de reequilibri territorial amb una capacitat per a 120.000 habitatges nous, dels quals 60.000 seran de protecció oficial.

En el sòl industrial, 85 actuacions estratègiques o de reequilibri territorial amb capacitat per generar prop de 200.000 llocs de treball.

El Govern de Catalunya actua d'acord amb les prioritats del territori, ho fa d'acord amb els objectius dels plans territorials, de les Directrius nacionals de mobilitat i en els termes d'accessibilitat que preveu el Pla d'infraestructures del transport.

ii) Principals actuacions realitzades l'any 2005

- Al llarg de l'any 2005, l'Institut Català del Sòl ha acordat, mitjançant el seu Consell d'Administració, la realització de compra de 970 hectàrees de sòl per un total de 130 MEUR. D'aquests, 26 MEUR són per a la posterior urbanització de promocions de sòl residencial i 104 MEUR per a la urbanització de sòl d'ús industrial i de serveis. D'entre les compres acordades, podem esmentar els 21 MEUR per a l'actuació industrial Torre Blanca-Quatre Pilans a Lleida.
- L'Institut Català del Sòl ha licitat al llarg de l'any obres d'urbanització per valor de 60 MEUR del quals 18 MEUR corresponen a sectors residencials i de renovació urbana i 42 MEUR a sectors industrials i de serveis. D'entre les obres residencials cal remarcar la urbanització del sector Eixample de l'avinguda Aragonesa (pol.I) a Amposta de 7,9 hectàrees amb capacitat per a 382 habitatges potencials, l'ampliació de Can Sant Joan a Rubí de 10,8 hectàrees amb capacitat per a 360 habitatges potencials i el sector B (pol. I) a Santa Coloma de Farners de 9,76 hectàrees amb capacitat per a 307 habitatges potencials. Pel que fa a sòl industrial, cal assenyalar les obres del sector Martinet a Ripollet /Montcada i Reixac de 23,3 hectàrees, el Palau de Reig de Dalt a Valls de 73,6 hectàrees i les Casasses a Vic, de 30 hectàrees.
- S'han venut durant l'any 2005 un total de 145 hectàrees de sòl per un import de 97 MEUR. D'aquests, 5 hectàrees amb capacitat per a 497 habitatges potencials es corresponen a sòl residencial amb un import de 14 M€. Pel que fa a sòl industrial, s'ha efectuat la venda de 140 hectàrees de sòl amb un import de 83 MEUR. S'han iniciat les vendes del polígon industrial Catalunya Sud, de 28 hectàrees, situat a Tortosa/l'Aldea i els Plans de la Sala, de 20,5 hectàrees, a Sallent.
- Nou sector industrial a Lleida: el sector industrial Torre Blanca-Quatre Pilans és la resposta que dona el Govern de la Generalitat a la forta demanda de nou sòl per a usos industrials existent a la zona. El nou sector tindrà una superfície aproximada de 250 hectàrees que suposen el doble del Camí dels Frares (116 hectàrees), el darrer polígon desenvolupat per l'Institut Català del Sòl a Lleida i actualment ja exhaurit. L'Institut Català del Sòl està en converses amb l'Ajuntament de Lleida per tal de constituir un consorci per al seu desenvolupament. Es preveu que l'any 2006 es comenci la redacció del planejament i abans de dos anys es puguin iniciar les obres d'urbanització.
- Nou polígon industrial al Berguedà: s'han adquirit 24 hectàrees de terreny en el municipi d'Olvan, on es construirà un nou polígon industrial. Amb aquesta adquisició, la Generalitat impulsa la creació d'un sector d'abast comarcal d'iniciativa pública, que aportarà sòl a preus competitius i afavorirà el creixement industrial del Berguedà.

- Al llarg de l'any 2005 s'ha dut a terme la signatura de convenis per al desenvolupament d'actuacions estratègiques en el marc del Programa de sòl 2005-2008:
 - Aquest és el cas del conveni entre el DPTOP i els ajuntaments de Figueres i Vilafant que estableix la creació d'un consorci per al desenvolupament urbanístic dels terrenys situats al voltant de la nova estació ferroviària del tren d'alta velocitat (TGV) amb l'objectiu de col·laborar en l'ordenació d'aquest important àmbit estratègic per el futur econòmic de la zona.
 - Un altre exemple és el conveni marc de col·laboració entre l'Incasol i els ajuntaments de Batea, Corbera d'Ebre, Vilalba dels Arcs, la Fatarella i Móra d'Ebre per crear un consorci urbanístic per al desenvolupament i l'execució del sector industrial Camposines (50 hectàrees) situat a la Fatarella però que abastarà les comarques de la Terra Alta i la Ribera d'Ebre.
- L'Institut Català del Sòl i l'Ajuntament d'Esparreguera han presentat el projecte de reordenació de la Colònia Sedó, que suposarà la construcció i rehabilitació d'un total de 250 habitatges dels quals el 50 % seran de règim protegit. La rehabilitació de Can Sedó es farà conservant la imatge i l'estil arquitectònic de les antigues colònies industrials i suposarà una inversió aproximada de 12 MEUR
- L'Institut Català del Sòl i l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda han constituït el consorci Can Filuà, que permetrà desenvolupar urbanísticament un nou sector residencial de 16,3 hectàrees amb capacitat per 650 habitatges potencials.
- Centre Direccional de Cerdanyola del Vallès: la Comissió d'Urbanisme de Barcelona ha aprovat definitivament, el mes de setembre, la modificació del Pla parcial que permetrà desenvolupar el Centre Direccional de Cerdanyola del Vallès, que esdevindrà un dels principals pols de creixement de la regió metropolitana de Barcelona. El nou sector té una superfície de 340 hectàrees i acollirà el Parc de la Ciència i el Sincrotró, una nova zona residencial, un corredor verd que uneix Collserola amb Sant Llorenç de Munt i un gran parc central . Les obres d'urbanització s'iniciaran a mitjans de l'any 2006 i suposaran una inversió de 183 MEUR. A més, s'han venut al Consorci els terrenys per a la construcció, l'equipament i l'explotació del laboratori de llum Sincrotró. Aquest equipament comptarà amb una superfície total de 6,1 hectàrees.

Aquesta nova actuació vol conformar un nou assentament urbà que aculli la implantació d'activitats generades per les noves tecnologies i una zona residencial i d'habitatge lliure i protegit per atendre les noves necessitats d'habitatge derivades d'aquestes noves implantacions i per al creixement del municipi de Cerdanyola. L'àrea destinada a habitatges és la més propera al nucli urbà de Cerdanyola del Vallès i ocupa una superfície de 24,2 hectàrees amb capacitat per a 3.300 habitatges dels quals 1.200 seran habitatges protegits.

El respecte al medi ambient es tradueix en la creació d'un ampli sistema d'espais lliures que contribueix de manera decisiva a assegurar la connexió entre els parcs naturals de Collserola i Sant Llorenç de Munt. La xarxa verda ocuparà un total de 155 hectàrees que suposen el 45,5% del sòl total del sector. Està formada per un seguit de parcs connectats entre si per corredors que es fan coincidir amb elements de valor del territori (torrents, camins arbrats, etc) més un gran parc central de connexió entre el centre urbà de Cerdanyola del Vallès i el castell de Sant Marçal.

El sector és impulsat pel Consorci del Centre Direccional, integrat per l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès i l'Institut Català del Sòl, d'acord amb el conveni signat per ambdós organismes l'11 de juny del 2001, modificat amb data 29 d'octubre del 2003. En els darrers mesos ambdues institucions han treballat, de comú acord, per tal de definir el contingut del planejament ara aprovat.